

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer csütörtökön és vasárnap.

Á r a :

Egész évre . . . 6 ft. — kr.

Félévre 3 ft. — kr.

Negyedévre . . 1 ft. 50 kr.

A szerkesztő szállása:
Színház-utca 404. szám.

NEMERE.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Hirdetési díj:

4 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden ígatáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetéseknek alkuszertint. — Hirdetések fölvetnek a szerkesztőségnek.

Előfizetési felhívás

„NEMERE“

politikai, közgazdasági és társadalmi lapra.

A második évnegyed folyó hó végével letelvén, felkérjük évnegyedes és féléves előfizetőinket megrendeléseik minél előbbi megújítására, hogy a jelen mozgalmas időben lapunkat fennakadás nélkül kézhez kapják.

Előfizetési árak:

Egész évre 6 frt. — kr.

Fél „ 3 „ — „

Negyed „ 1 „ 50 „

Előfizetésre a postai utalványokat kérjük használni, melyek bérmentesítése csak 5 kr.-ba kerül.

Az előfizetések a „Nemere szerkesztőségéhez“ czim alatt Brassó, nagy-piacz 223 sz. alá küldendők.

A „Nemere“ szerkesztősége.

Brassó, 1872. jun. 20.

Tisza Lajos miniszter ur ma, lapunk megjelenése napján, — városunkba érkezik. Legyen üdvözölve körünkben!

Brassó, 1872. jun. 19.

Mi is úszunk a választási mozgalmak árában. Ugy hullámszik, csapkod ide s tova, mint egy felhőszakadástól megáradott hegyi folyó.

Jó, ha el nem veszi az ember minden kedvét a közügyekhez ez ékteleu zsvajban!

Annyira párteberek vagyunk, mintha el is felejtettük volna, hogy első sorban polgártársaknak kell egymásiránt lennünk.

A számos kérdés közül, melyek napról napra táplálják izgatottságunkat, legáltalánosabb m. e. 1000 brassai háztulajdonosnak a választó jogtól megfosztása. Ez annál visszafeteszőbb, minthogy azon 1000 háztulajdonos mindenik oly törvényes becslési jeggyel bír, melyek mindenikén 300 frt.-nál több a becsérték.

A törvényben világosan az áll, hogy a kinek városban 300 fr. értékű háza vagy telke van, — az választó.

Lehet-e Brassóban olyan ház vagy telek, a mely többet ne érne 300 frt.-nál?

Mindemellett ki akarnak vetni valami 1000 háztulajdonos polgárt.

Csináltak magoknak okoskodást is, a melylyel fedezik eljárásukat.

Megkérdezték a belügyminisztert, hogy olyan esetben, a midőn valamely ház felől nem tudható, hogy ér e 300 forintot vagy nem, mihez folyamodjanak.

Azt a feleletet nyerték, hogy ha semmi más módon meg nem határozható, vegyék fel a fizetett adót.

Egy 68-iki törvény szerint a házérték $\frac{1}{60}$ részét kell adóba fizetni.

E szerint aztán csak a ki 5 fr. és néhány kr. ház adót fizet, az jogosult e czimen bejöni, mert csak annak háza ér 300 frot.

És ezzel az okoskodással ezerével hányják ki a választók közül Brassó külvárosainak háztulajdonosait, — azok közt nagy számmal olyanokat, a kik már 69-ben is e czimen gyakorolták jogukat.

Ehez fogható erőszakoskodást kigondolni is nehéz!

Sem a brassai összeiró bizottságban, sem a miniszteriumban nem lehet oly ostoba senki, hogy ne tudná, miszerint Brassó területén a mely hajlék egyszer embereknek szolgál lakhelyül, az okvetetlen megér legalább 300 forintot. Itt tehát semmiféle magyarázatra nincs szükség, hanem teljesíteni kell a törvény világos rendelkezését.

Vagy azt veszik föl tán, hogy minden polgár köteles a jognak megfelelő terhet is hordozni?

Ez nagyon helyes és méltányos; csakhogy a 48-iki választó törvény semmit sem mond erről.

Ha ezt czélozta volna, nem a ház értékével, hanem a fizetett adómennyiséggel határozta volna meg a választási jogot.

A törvényhozás alkosson új választási törvényt, szabatosabbat a réginél; abba fölvehetik — és vegyék föl — ezen elvet. A mig azonban a régi törvény van életben, tessék azt megtartani és nem erőszakoskodni!

Vagy hát hiszik-e az összeiró biztosok és maga a miniszter, hogy csupán ezen szegény osztály, a mely egy, saját családjának lakásul szolgáló házikóval bír, — csupán ez nem fizet birtokának megfelelő adót?

Vajon a piaci nagy paloták tulajdonosai elfogadnák-e ezen mértéket házaik értékének meghatározására? Van-e csak egy is, a ki oda adná házáat évi adója hatvanszoros összegéért?

És ha nincs, miféle eljárás az, a mely a szegényebbet agyon sújtja olyan magatartásért, a melyért a gazdagot meg sem számoltatja?

Órizkedjünk kaszt-szellemet verni föl, és a polgárokat foglalkozásuk vagy vagyonuk szerint osztani csoportokra, mert átkos lesz ezen eljárás következménye!

Ma, midőn ezen sorokat írjuk, van a reclamatiók utolsó napja. Ha csakugyan kihagyatják azon nagy számú polgárság, mi nem tudjuk mit gondolni a végrehajtás felől.

Annyi tény, hogy effélék miatt oly fokra hágott már az elkeseredés városunkban, a melynek isten vajha minél előbb végét vetné!

Brassó, 1872, június 17.

Felső-Fehérmege belkerületének nagy számú Deák-párti tagjai e hó 16-án Előpatakon „Deák kör“-t alakítottak. A kör, megalakulása után, mely minden elemzés nélkül történt meg, — szervezte magát. Elnöknek Imecs Jánost, jegyzőnek Maurer Vikort, pénztárnoknak Csulak Zsigmondot választotta.

Örömmel kell constataálnunk e tény, mint Felső-Fehérmege szellemi erejének egyesülését. E megye ugyanis mindig ki volt téve a huza-vonásnak, az erőlk szétforgácsolásának. Ők maguk látták be, hogy a tömörülésre mily nagy szükségük van, ha az időnként virágozni szokott szövevényes cliqueek szeszélyével magukat tovább hurezoltatni nem kívánják.

A megalakult kör első ülésének főtárgyát a képviselőjelölés képezte. Midőn e tárgy kitűzetett, ajánlatba hozatott, hogy az ezelőtt három nappal ugyan-e tárgyban Hidvégen tartott értekezlet zugértekezletnek nyilvánítsák. Indokoltatott az indítvány azzal, hogy azon értekezlet nem nyilvánosan, hanem bizalmi uton hivatott össze, és többnyire oly tagok vettek részt benne, kik általánosán ismert baloldaliak, más részt pedig a megyében választó joggal nem is bírnak.

A kör az indítványon csak úgy átsikamlott, — amaz értekezletet mint teljesen illetéktelent, nem tartván tárgyalás alá vehetőnek.

Ezután a kör az ülés tárgyára térvén, dr. Otrobán Nándor meleg és emelkedett beszéd mellett a kör és a megye belkerületének képviselőjelöltjéül mint legilletékesebbet, Réthi Lajos tanfelügyelőt ajánlotta. Az ajánlat közlekedéssel, dörgő éljennel fogadtatott. —

Réthi Lajos tanfelügyelő épen Előpatakon lévén, egy bizottság által felkérített a jelöltség elfogadására és a kör előtt leendő program mondásra.

A felhívásnak eleget teendő, az ünnepelet megjelent a választók között. Megjelenését szünni nem akaró éljenzés követte, mely mutatta az őszinte lelkesedést, a határtalan ragaszkodást. Erre ő körülbelül egy óráig tartó programbeszédét tartá meg szokott egyszerűségével és ismert őszinteségével. Kiemelte különösen a kiegyezésből folyó közjogi alap előnyeit, és ezen alapon a nemzetek között és a társadalomban az egyenjoguság nagy eszméjének keresztülvitelét; azután a mult országgyűlésen létre nem hozott választási törvény elodázhatlan szükségét, ugy szintén a mult országgyűlés törvény alkotásait röviden jellemezve, a legközelebb létesítendő reformokat érinté; azok között a vesztegetési törvény szükségéről, és a mostani vesztegetések gyalázatos voltáról, majd azután az adó reformokról szólt; végül a vallás és oktatásügyről, az előbbinél a valósi teljes egyenjoguságot hangsúlyozva, mint a melynek valósitása a jövő országgyűlés egyik legfontosabb és sürgősebb feladatát képezi. Az őszinte, jó akaró programot a választók oly nagy lelkesültséggel fogadták, a melyent csak a valódi, és nem mintegy készletve csinált érzelem képes felmutatni. Igazolta e lelkesülés, hogy a jelölt tevékenységének, képességeinek elismerésül kívánja őt képviselőjéül a megye, nem pedig pénzéért.

Az ülés végeztével a kör tagjai együtt ebédeltek, hol a lelkes felköszöntések egyútt nagyon gyakran követték.

Réthi Lajos tanfelügyelőnek megválasztása nem csak biztosítva van, hanem fényes és teljes diadalnak, mig az ellenfél ugyanily kudarcznak néz eléje.

A bánati határörvidék és esajkások kerületének polgárosítása. A magyar örvidék bekebelezése és polgárosítása tárgyában a hivatalos lap ma a következő királyi rendeletet közli:

Nyilatkozvány a 12. 13 és 14-ik határőrezredhez és a titeli zászlóaljbeli határőreinkhez.

Az 1871. évi június 8-ról kelt rendeletünk általi területetek polgárosításának előkészítése végett elrendelt reformok már keresztülvitettek.

Hogy titeket a hadkötelezettséget illetőleg is egyenlővé tegyelek a magyar királyságunk többi népeivel, parancsoljuk, hogy folyó évi november 1-jével bánati határörvidékünk és a titeli zászlóalj területén a cs. kir. határörvidékre nézve fennálló hadkötelezettségi szabályzat hatályon kívül helyeztessék, ellenben a véderőről, a honvédségről és a népfelkelésről szóló 1868. XL. XLI. és XLII. törvényekkel életbe lépjenek.

Az említett időponttal tehát a 12-ik német-bánati, a 13-ik román-bánati és a 14-dik szerb-bánati határőrezredek továbbá a titeli zászlóaj feloszlattnak.

Császártok és királytok köszönetet mond nektek a hűségért és engedelmességért, melyet ti eddig ugy a trón, mint a haza iránt mindig tanusítottatok, és egyzsersmind meggyőződéséte fejezi ki, hogy ti az új viszonyok közt is ugyanazon ragaszkodást hozzánk és hazátok iránt megőrzenditek.

Bécs, 1872. június 9-én.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Rendelet

az ország összes törvényhatóságaihoz.

Az előintézkedésekkel, melyek az országgyűlési új képviselőválasztások fogantatba vétele iránt a törvényhatóság részéről megtétnak, kezdetüket veendő egyuttal a választási mozgalmak is.

Az országgyűlési képviselők választása a legéletbevigőbb, legfontosabb alkotmányos jogok egyikét képezi. —

Ezen alkotmányos jog gyakorlata, mely a nemzet ez időszerinti akaratának fog kifejezést adni, előrelátólag élénk érdekeltséget és pártküzdelmet vonand maga után.

De épen a nemzeti akarat e szabad nyilvánulha-

tása kívánja meg, hogy hazánk választóképeséggel felruházott minden polgára e jogát szabadon, akadálytalanul s bármely részről nyomás nélkül érvényesíthesse; a nemzet méltósága pedig követeli, hogy a választási cselekvények a szabadsággal karöltve járó rendfentartása mellett történjenek meg.

A választási jogosultság igénybe vételéről és gyakorlatáról a törvény intézkedik, — választási mozgalmak körül a rend és köznyugalomnak megőrzése ott, hol a törvény értelmében a választási elnök nincs hivatalba rendelkezni, — törvényhatóságok és helyi hatóságok feladatait jutott.

Ennélfogva rendelem a mint következők:

1. Választási mozgalmakból eredő rendezavarásoknál kötelesek a rend fentartására hivatott hatósági közegek a fenyegetett résznek haladéktalanul oltalmat nyújtani s a rendet helyreállítani.

2. Ugyanazok kötelezettenek mindazokat, kik az országgyűlési képviselők választása alkalmából választó társaikat elvük szabad követésében, akarataik szabad nyilvánításában akár erőszakkal fenyegetés által gátolni, vagy korlátozni törekcsenek, úgy mindazokat, kik a tulajdon biztonsága ellen vétének vagy izgatnak, pártkülönbég nélkül az illető királyi bíróságnak 24 óra alatt feljelenteni.

3. Azon községi eljárók, kik e részbeni köteleseiket nem teljesíték, vagy részrehajlólag intézkednének, az alispán s illetőleg szolgabíró által hivatalaiktól felfüggesztendők s ellenük vizsgálat indítandó.

4. A főispánok (főkirálybíró satb.) örködni fognak, hogy e rendelet a legnagyobb szigorral végrehajtsassék, az e tekintetben hanyag vagy vétkes törvényhatósági tisztviselők ellen pedig hivatali felfüggesztésük mellett vizsgálatot fognak rendelni.

Erről a törvényhatóság közönségét tudomás és intézkedés végett oly meghagyással értesitem, miként e rendelet a szokott módon kívül falragaszok által is azonnal minden községben közhírre teendő.

Tóth Vilmos s. k.,
belügyminiszter.

Képviselő-választási mozgalmak.

Az első képviselő-választások a Deákpártra névvel igen kedvezők.

Deákpárti képviselők.

1. Kautz Gyula Győrben 926 szavazattal választott meg Peregi Mihály ellenzéki jelölttel szemben.
2. Goda Béla a téthi kerületben egyhangulag választott meg.
3. Saary Miklós a pééri kerületben gr. Zichy Ottó ellenzéki ellen.
4. Földváry Miklós a győr-szigeti kerületben Zámory Béla balpárti ellen lön megválasztva.
5. Gróf Lónyai Menyhért miniszterelnök és
- 6) Szláv József kereskedelmi miniszter Jókai és Horn ellenzéki jelöltekkel szemben nagy többséggel választott meg.
7. Urváry Lajos a „Pesti Napló“ szerkesztője Oláhfaluban Viola Károly ellenzékiével szemben nagy többséggel választott meg.

Felső-Fejérmegye mindkét kerületében f. hó 25-ikére tüzetett ki a választás. Elnöknek a belkerületben Imecs János, a külkerületben Fogarasi János választmányi tagok nevezettek ki.

Háromszéken a sepsi-miklosvárszéki kerületben f. hó 28., 29. és 30-ikán lesznek a választások.

Nagy-Szebenben a szék és város részéről e hó 28., 29. és 30-ikán megy végbe a választás.

A miniszterek Kolozsvárt.

(Eredeti tudósítás).

Kolozsvár, jun. 15-én.

Egy pár nap óta városunk valódi örömmépet ül. Az utcákon szokatlan élénkség, a házakon három színű lobogók. — Mind ezek külső kifejezései azon ragaszkodásnak és tiszteletnek, melylyel városunk polgársága a jelenlegi kormány férfaihoz viseltetik, kik közül hármat van szerencsénk körünkben üdvözölni.

Folyó hó 12-én szokatlan néptömeg haladt kifelé az indóházhoz, fogadni az érkezendő minisztereket. — Kolozsvár értelmiségét, józan polgárságát mindegyütt leheté látni, örömteljesen várva a 10 óra 40 percet. A megérkezett vendégeket elsőben a polgárságnak szívélyes éljen kiálltása, azután gróf Péchy Manó fogadták, jelezvén az örömet, hogy a korona tamácsosai a távoli erdélyi részeket is szerencsétlítették látogatásukkal.

Az öröm, a bizalom rövid nyilatkozatai után, meg-

indult a kocsiknak végtelen hoszu sora a kedves vendégekkel, kísérve a polgárság beláthatlan sokaságától. — Városunk mindennemű iskoláinak növendékei kettős sorfalat képeztek a piacon, s ezek között haladtak a magas vendégek a közép utza szögletén levő Teleki-házhoz. Festőileg néztek ki a kolozs-monostori önkéntes tüzöltők is disz egyenruhájokban, kik a bejáratnál foglaltak helyet. Első nap gróf Péchy barátságos asztalához voltak hivatalosok ebédre magas vendégeink. — Ez estvére tervezett fáklyás menet a nagy jeszés miatt másnapra halasztott.

13-án délelőtt a tisztelgések hoszu sora vette igénybe idejüket. — Az egyházi, katonai, és politikai életnek minden árnyalata sietett bemutatni a tisztelet adóját magas vendégeink iránt. — Számosan jöttek be vidékről is, tolmácsolni a provincia érzelmeit. — A második napi ebéd a redout tágas termeiben volt, hol Kolozsvár városa rendezett, természetesen a megjelenő polgárság zsebére, egy 300 teritékű banquettet. Alant lehetett látni a magas vendégeket, Kolozsvár és vidéke büszkeségeit, fenn a karzaton pedig a szép nemet nagy számmal képviselve.

Az első toaszt gróf Péchy szájából hangzott fel, éltetve a koronás magyar királyt, s első tanácsossát, gróf Lónyayt. Ezután hoszu sora következett a szebbnél szebb köszöntőknek. Hallottuk szólni Lónyayt, Paulert, Tiszát, Szász-Gerőt, Domokost, Bélát, Hajóst st. mindannyian a nap rendkívüli fontosságát jelezve. Hat óra telé járt az idő, midőn az ebéd véget ért. A délután hátralevő részében miniszterelnök ő nagyméltósága meglátogatta az unitár és református püspököket, este kilencz órakor pedig kezdetét vette a népeség tekintetében minden addigit felülmúlt fáklyás zene. A menet a redoutból indult ki, előtve nagy hullámaival. A Teleky ház elé érkezve, az ünnepélyt a „Dalkör“ nyitotta meg „Isten áld meg“ gel. Ezután felállott Szász Béla, hangoztatva szavát egy magas állványon. Tolmácsolta azon örömet, mely most nemcsak Kolozsvár városának, hanem egész Erdély polgárságának keblét átjárja, midőn a korona tanácsossai elhozták az erdélyi részeknek az unió legszebb gyümölcsét, a kolozsvári egyetem felállítását elrendelő királyi kéziratot. Kiemelte az események rendkívüli horderejét Erdély mivelődési történetében, jelezve azt, hogyha városunk eddig is központja volt a tudományosságnak, úgy az egyetem felállításával csakugyan „k i n c s e s“ Kolozsvár lesz.

Beszéde tovább tartott egy óránál, melynek a királyra, a mostani kormányra vonatkozó részeit dörgő éljenekkel kísérte városunk polgársága. Erre gróf Lónyay feleletében felhívta városunk polgárait, hogy az egyetem felállításánál kiki tehetsége szerint működjék közre tanácsosal, utasítással, mert a kormánynak törekvéseit csak így koronázhatja teljes siker. Ezután a dalkör összhangzó énekében gyönyörködtünk, melynek végével az óriási népár megindult a redout felé, onnan pedig haza.

14-ikén délelőtt magas vendégeink az iskolákat és közintézeteket látogatták meg, szorosan megvizsgálva mindent. — Ebédre pedig a miniszterelnök asztalához volt hiva városunk disze s java a redoutba. Ebéd után azonnal vissza indultak Pestre gróf Lónyai és Pauler. Tisza pedig még 13-ikán délután berándult Háromszékre választóihoz. Ime a három nap története. Annyit láttunk, annyit hallottunk, hogy soha sem fogjuk elfeledni. — E napok városunk történetében örökké emlékeztetesek maradnak.

H u n f y.

A civillista fölemelése.

Az osztrák kormány egy törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé, melyben az 1870. január 1-től 1879. decz. 31-éig terjedő időszakra a civillistának évi 3,650.000 forintról 4,650.000 frtra, tehát egy millióval való fölemelése kívántatik.

A törvényjavaslat indokolása következőleg hangzik:

„Az 1870. márczius 10-ki törvény által a legfölsőbb udvarnak évi dotációja a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok részéről 3,650.000 frtban állapított meg.

Az akkori föltevés, hogy a legfölsőbb udvar számára meghatározott dotatio a szükséges igényeknek meg fog felelni, nem igazolta magát.

Ugyanis a föntebbi összeg megállapításának alapjául szolgáló számítételek már akkor is a legszűkebbre voltak mérve, most azonban az általában emelkedett árviszonyok mellett kiderül, hogy a legfölsőbb udvartartás a legnagyobb takarékoság mellett is a megállapított összegből egyáltalában többé nem fedezhető.

A főudvarmesteri hivatal kimutatja, hogy deficit

elkerülése tekintetéből az udvartartási dotatio fölemelése elkerülhetlenül szükséges.

Az előterjesztett törvényjavaslat által tehát a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok részéről az udvartartási dotationak évi 4,650.000 frtra emelése indítványoztatik.

Szász nemzeti program,

A június 4-én és 5-ikén Medgyesén tartott szászgyűlés határozataiból.

(Folytatás és vége).

II. Helyhatósági és községi reform.

Valamint az 1870. évi 42. t. cz. a helyhatóságok rendezéséről, és az 1871. 18. t. cz. a községek rendezéséről egységes és oszthatlan egészet képeznek, ép úgy a szász helyhatósági szervezet reformját csak is a legbensőbb összeköttetésben a szász községi szervezettel vihetni keresztül.

Ezen reformokra az 1868. évi 43. t. cikk 10 §. alapján hozandó törvény által kell törekedni. Ezen törvény tartalmára nézt következő elvek tekintendők irányadókul.

1. A 11. szász helyhatósági kerület (törvényhatóság) s az ezekben törvényesen keblezett községek összességükben helyhatósági egységet (egyetemet) képeznek. Az egyes kerületek vagy az összeség területének megváltoztatása, valamint a királyföld két vagy több szomszédos kerületének egyesítése, helyhatósági jogaiknak együttes gyakorlása végett, csak is az illető kerületek és a szász nemzeti egyetem közrehatásával engedhető meg. —

2. Bárha az 1868. 43. t. cikk 10. §-ban említett „a törvényeken és szerződéseken alapuló jogok“ a szász földnek e tekintetben többet biztosítanak, az állammal szemben minden lényeges ügyben a helyhatósági és községi jogok csak is azon összege vétetik igénybe, melylyel a törvény a helyhatóságokat és községeket általában felruházta.

3. Képviselőt és igazgatást egymástól szigoruan elválasztandó. Mindkettő a községek, kerületek és az egyetem három lépeszete szerint oszlik föl oly formán, hogy a községi és helyhatósági önkormányzat minden ügyeiben a községi képviselő mellett a községi hivatal, a kerületi képviselő mellett a kerületi hatóság, a nemzeti egyetem mellett az egyetemi hivatal: a felelős igazgatás és végrehajtási szerv.

4. A képviselő testületek általában és kizárólag választás folytán jönnek létre. A cselekvő választó képeségnek lehető széles mérvű kiterjesztéssel a birtok, szellemi miveltség és erkölcsi erőnek az azokat megillető sulyt kellend biztosítani, másfelől pedig azon bajoknak elejét venni, melyek a képviselői testületek tagjainak nagy számából erednek.

5. Minden hivatal a képviselőtestületnek szabad és a kormány kijelölésétől teljesen ment választása által töltendő be. Annak elhatározása, vajon a hivatalnokok élethossziglan vagy bizonyos számú s hány évre választassanak, úgy szintén az illető hivatalra való képeségük alaki kimutatása iránti kérdés eldöntése a helyhatósági törvényhozásra bizatik.

6. Község, kerület és egyetem a törvények és hatályban levő helyhatósági szabványok korlátain belül saját ügyeikben önállóan határoznak és intézik azokat.

7. A városok és vezér helyek a kerületek kötelekében állanak ugyan, de tisztán városi ügyekben nem tartoznak azok törvényhatósága alá.

8. A kerületben (törvényhatóságban) fekszik a helyhatósági jogok és kötelmek sulypontja. A kerület saját ügyeiben önkormányzati és hatósági, valamint képviselői jogot gyakorol; továbbá közvetlen alárendeltségben és egyenes közlekedésben az államkormányval; teendője: a közigazgatásnak az állam által a törvényhatóságokra ruházott ágazatait intézni.

9. A szász nemzeti egyetem helyhatósági jogot gyakorol mind azon helyhatósági ügyekben, melyek az összességet közösen érdeklik. Ha azonban valamely általa megállapított szabvány keresztül vitele valamelyik kerületben tekintettel annak helyi viszonyaira, alapos aggályt keltene: joga van a kerületnek annak végrehajtását, — ez iránti okainak az egyetemi hivatalnál följelentése e kifejtése mellett — betiltani. Ezen ügyben az egyetem által hozandó határozat ellen a kerületnek fellebbezési joga van a belügyminiszteriumhoz, felfüggesztő hatálylyal.

Valamely kerület kívánatára az egyetem oly ügyekben is hozhat helyhatósági szabványokat, melyeknek helyhatósági tárgyalása tulajdonképpen a kerület hatáskörébe tartozik.

Ilyes szabványok azonban csak is azon kerületek kötelezők, melyeknek kívánatára hozattak.

Az egyetem gondoskodik a szász nemzeti vagyon rendezett kezeléséről. Ezen s működésének más irányára nézt is felügyel az egyetemi hivatalra s annak egyes tagjait szükség esetén felelősségre vonja.

A nemzeti vagyon kezelése s hováfordítása iránti határozat hozatalban a nemzeti egyetem bármily tagja csak is annyiban vehet részt, mennyiben e vagyon tekintetében társ tulajdonost képvisel.

Az egyetemnek képviseleti joga is van.

10. Az egyetemi hivatal előkészíti az egyetem elé viendő előterjesztéseket s gondoskodik az egyetem által megállapított szabványok s hozott határozatok végrehajtásáról.

Az egyetemi hivatal további hatáskörét a helyhatósági egység s a kerületek helyhatósági jogainak megóvása szellemében egyetemi szabvány fogja megállapítani.

11. A szász nemzetnek ő felsége által ministeri ellenjegyzés mellett kinevezett grófja a végrehajtó hatalom képviselője; mint ilyen ellenőrzi a helyhatósági önkormányzatot s a kerületek (törvényhatóságok) által közvetített nyilvános közigazgatás édekei felett őrködik. A nemzeti egyetem összehívása, valamint az abban való elnöklet a grófot, ennek akadályoztatása esetén pedig az egyetemi hivatalnak az egyetem által választott elnököt illeti.

12. Az 1868-dik évi 43. törvényezikk 10. §-a szellemében hozandó törvény, melynek későbbi változtatása az idézett törvényezikk 10 és 11-ik §§-ai értelmében csak is a szász nemzeti egyetem meghallgatása után lesznek eszközölhetők, lényegileg a fenti elvek megállapítására kell szorítkoznia. A királyföldi helyhatósági és községi szervezet további szabályozása egyetemi illetőleg kerületi és községi szabványok által lesz véghezviendő.

III. Eszközök és módok.

1. A képviselők választása a legközelebbi szász nemzeti egyetembe, valamint a küszöbön álló országgyűlésre ezen program alapján fog megejtetni.

2. A nemzet elvárja, hogy a szász képviselők mind a legközelebbi szász egyetemben, mind az országgyűlésen ezen programot érintő kérdésekben ennek alapján egyhangulag fognak szavazni.

Medgyes, 1872, június 5-ikén.

A medgyesi szász gyűlés.

A szász programot, mely Medgyesén állapított meg már ismertettük. — Most a gyűlés lefolyását közöljük. — A mintegy 200 bizalmi férfiú értekezlete jun. 3-án volt, melyet Gótt János brassói küldött, mint korelnök nyitott meg. Erre a különböző politikai nézetűek által készített program olvastattat föl, a már javaslatba hozott módosításokkal együtt. — Előadó Gebbel (Szebenből) volt. A rövid első előértekezlet ezzel véget ért. Másnap egy elnököt, 2 alelnököt és 2 jegyzőt választottak. Az egész értekezletben nagyon kierőszakolt „egyesség“ uralkodott.

A gyűlés 9 órakor kezdődött a luth. nagy templomban. Oberth lelkész buzdító beszéde után megválasztottak, elnök: Brandsch lelkész; alelnökké: Kästner tanácsos és dr. Lindner; jegyzökké pedig Heinrich és Hoch tanítók.

Az elnök rövid beszéde után a programjavaslat került tárgyalás alá, és pedig először is a II. szakasza (a törvényhatósági és községi reform) mint a mely előreláthatólag, a vélemények legnagyobb elágazására adhatott alkalmat.

Erre megindult a pontonkinti vita. Az egyes kérdések iránt nyilvánult véleményekről nem tudunk, csak annyit emelhetünk ki, hogy az elvi kérdéseket tartalmazó pontok a 24-es, nem választott — hanem az elnök által kinevezett — bizottsághoz utasítottak.

Délután e bizottság tanácskozása folyt, egész éjfélig. A „Hermannstädter Ztg.“ egészen meg van hatva az itt folyt vita magasztos, heves és mégis békülékeny volta által. „Mintha csak mind csupa angyalok vitáztak volna; minden mellőztetett s csak is az ügy forgott a szőnyegen, az elvekről folyt a harc, melyekért éveken át vérezének.“ Természetes azonban, hogy az előre feltett szándékhoz képest, az egyeztetés a teljesen ellentétes elvek közt is megtörtént.

Ez első alkalommal ugyan még tartotta magát mindkét fél egyetlen pontra nézve (a H. Z. nem mondja meg, hogy melyik volt az) s a katastropha más napra lön halasztva.

Másnap reggel 6 órakor az előadás kezdődött. A hosszú vita vége az lön, hogy Oberth és ifj. Dück József indítványára a titokzatos kérdés eldöntése a legközelebbi universitás elhatározása számára tartatott fen.

Igy szépen megegyezvén a II. szakasz felett, az

I. és III. következett s fogadtatott el, kivált miután von Bauszern Guidó is visszavonta Oberth javaslatára az iránti indítványát, hogy a szász képviselők mily „taktikát“ kövessenek a közelgő országgyűlésen.

Ebéd után a teljes ülésben a program — melyből a fogas kérdések eldöntése nagy bölcse a „jövő gyűlésre“ halasztatott — „egyhangulag“ elfogadtatott. Schulerus lelkész elparentálta a „szerencsés“, de talán nem épen váratlan eredményt; „az összegyűlt német férfiak arcát a megindulás könnyei áraszták el“ s e „szent“ cselekvény végével általános köszönet szavaztatott az elnöknek, a bizottnánynak s az egész gyűlékezettnek.

A jelen voltak mindjárt alá is irták saját kezűleg a programot s az összes szász választók felhivattak e példa követésére, ki is nyomják minden belföldi német (sőt talán magyar) lapban is, ez intézkedések megtételére külön comité választatván.

A bécsi, gráci, németországi szász testvérek, a bécsi nagy német egyesület üdvözlő telegramokat küldtek „az erdélyi szászok e Rütliéhez“, s a jelen voltak közül egy sem távozott a nélkül, hogy el ne gondolja: „oh milyen szép dolog mégis németnek lenni!“

Vasuti kék-kirándulás, disztrakoma zárta be e „Sachsentag“-ot, mely bizonyára egyik legfontosabb és legjelentékenyebb napja lesz — a haza-históriának, mind a világ végeztéig.“ Ezt a H. Z. mondja.

Ideiglenes tanítóképzési pótanfolyam Brassóban.

A vallás és közoktatási magyar kir. miniszter ur ő nagyméltósága idei május 10-ről 11.441 szám alatt ideiglenes tanítóképzési pótanfolyamot engedélyezett F.-Fejérmegye, Brassó és Fogarasvidék számára együtt tartandólag.

A tanfolyam kezdődik Brassóban folyó évi Aug. 12-én, és tart hat hétig. Megjelenők az országos kormány részéről 60 kr. napidíjban, és az illető város részéről a lehetőleg ingyen szállásban részesülnek.

Megjelenésre fölhivatnak az 1868 XXXVIII. t. cz. 133. §-a alapján említett három törvényhatóságból, nemkülönb Kőhalom és Háromszék törvényhatóságából mind azon néptanítók, kiknek rendes képzési okmányok ninc; szívesen fogadtatnak és a rendes illetményekben részesítettnek azonban a képesítési bizonyítvánnyal bírók is.

Előadások a megjelenők igényeihez képest magyar, román és német nyelven külön tartatnak.

Minden megjeleni kívánó tanító jelentse be magát e tanfelügyelőségnek annyival bizonyosabban f. é. július 20-ig, mivel különben különféle hátrányoknak lehetne kitéve.

Brassó, 1872. június 10.

A f.-fehérmegyei, brassó és fogarasvidéki kir. tanfelügyelőség.

Gótt János,
kir. másodtanfelügyelő.

V e g y e s.

(Tisza Lajos miniszter) Kézdi-Vásárhelyt — mint értesülünk — fényes fogadtatásban részesült. 80 lovas és nagy számu kocsis ment eléje és kísérté be a városba. A város ünnepies színben volt: diszkapu, megszámlálhatlan lobogó hirdette az általános örömet. 18-ikán a város által 90 terítékre ebéd volt rendezve, hol a város notabilitása és a polgárság vettek részt. Kézdi-Vásárhelyről Ojtozba, és onnan 19-ikén Kovásznára ment a miniszter ur, hol beszámoló beszédét tartotta képviselői állásáról.

(Ő felsége) a m. kir. belügyminiszter előterjesztésére, ifjabb gróf Ráday Gedeon királyi biztost, a belügyminiszteriumban elfoglalt osztálytanácsosi állomásától saját kérelmére buzgó és hasznos szolgálatának elismerése mellett felmentette.

(A horvát országgyűlés) e hó 15-ikén megnyitott Zágrábban Mihalovics érsek, mint királyi biztos által. Az országgyűlésre 61 unionista és 50 nemzeti párti képviselő jelent meg. Az unionista párt egy előleges értekezleten készségeit fejezte ki a nemzeti párt által indítványozott fúsióhoz.

(Fogarasi Mihály) erdélyi püspök 500 forint adományozott a gyergyó-szárhegyi tűzkárosultaknak.

(Szegény embernek is akad patronussa.) A „Krs. Ztg.“ szerkesztője mély aggodalmát fejezi ki a felett, hogy Vasadi és Diamandi Manole urak pesti utja miből fedeztetik, mikor az iparosoknak oly rosszul megy a „schäft.“ Nehogy szélhűdés érje a medgyesi hőst, — mert bizony isten nagy kár volna, — megnyugtató határozottan kinyilvánítjuk, hogy nem abból a cassából fedezték a költséget, melyből a szász követeket szok-

ták Pestre küldözgetni; sem nem olyan módon, mint volt szállás inspektoruk K. fedezte költségeit. Arról hogy nem Gótt János fogja-e fedezni költséget — ismerve jóakarátát magyar és román szemben — nem szólhatunk.

(A sepsi-szent-györgyi ref. tanoda) jelen 1871/2-ik tanévi nyári közvizsgái következő sorozat szerint fognak megtartatni:

Június 24-én d. e. 8—11 óráig vizsgáltatik a középtanodai I. osztály. Június 24-én d. e. 11—12 óráig műének próba, rajz és szepirási munkálatok közszemlére kitétele. Június 24-én d. u. 3—6-ig vizsgáltatik az elemtanodai II. osztály.

Június 25-én d. e. 8—11-ig vizsgáltatik az elemtanodai III. osztály. Június 25-én d. u. 3—6-ig vizsgáltatik a középtanodai II. osztály.

Június 26-án d. e. 8—11-ig vizsgáltatik az elemtanodai IV. osztály. Június 26-án d. u. 3—6-ig vizsgáltatik a középtanodai III. osztály.

Június 27-én d. e. 8—11-ig vizsgáltatik a középtanodai IV. osztály.

Közli a tanodai igazgatóság.

(Talpraesett indok). Egyik vidéki inspectort a napokban egy falusi lelkész interpellálván az elébe terjesztett ügyek elhanyagolásáért, — az inspector azzal indokolta roszakaratu hanyagságát, hogy bármi ügyet elintézni egyáltalán felesleges, miután az elévülés által ugy is elleend intézve. Milyen naiv leleményesség!

(Egy főpap.) A szepesi püspök megyéjének papjaihoz közelébb körlevelet intézett, melyben azoknak vallásos és jó tanácsokat ad, őket arra inti, hogy a szegényeken a mennyire tehetségükben van, segítsenek és miután sokan közülök nincsenek azon helyzetben, hogy ezt tehessék, ő évenként 40 szegényebb plébánosnak 2—200 forintot ad saját erszényéből, ugyszintén 30 káplánnak évenként 70 forint. és így összesen a szegényekben dotált plébános és káplánoknak évenként jövedelméből 10,000 forint ad. Az aggor és betegség által tehetetlenül vált papoknak ellátásáról mult évben hasonló rendelkezést tett. Követésre méltó példa többi főpapjaink számára.

(Mint a pocsolyák) sárral és piszokkal — ezen folytonosan tartó esős időben, ugy van tele a „Kronstädter Ztg.“ is a legpimaszabb személyes piszkolódással, izgatással, gyanúsítással a választási mozgalmak esőjéből. —

Tudhatja jól, hogy a nemü köpdősésekre, a minőkhöz mostanában kezdett, mi felelni soha sem szoktunk. Megmondtuk már rég, hogy ha tisztességes embert cigány purdó besározni kezd, a tisztességes embernek félre kell állani, mert különben még sárosabb lenne. —

Különbén elég jellemző, hogy a „Kr. Ztg.“ minden magyar lap közül egyedül a „Magyar Polgár“-ral van jó barátságban. Csak a tud elég fertelmes lenni az ő izléséhez.

(Erzsébetvárosról egy deákpárti) e hó 12-ről a „Kelet“-ben következő levelet közöl:

Felső-Fehérmegye rendkívüli bizottnányi gyűlése a tegnapi napra összehivatván, az országgyűlést összehívó királyi leirat felolvastatott, tudomásul vétetett és a központi bizottnánnyal közöltetett. Délután a központi bizottnány ülésén kellett volna megtörténnie a megállapodásnak a képviselő-jelöltre nézve. Ez elmaradt. Ifj. gr. Haller Ferencz, mint értesültünk, nehány pártive által magát kijelöltette. Ellenében, az adott viszonyok között jobboldali képviselő nem léphetett fel. Ezt átértve a megye intelligentiája és tisztikara és meggyőződése ellen nem óhajtván gróf Hallerre szavazni, e mellett a párt érdeket sem látva veszélyeztetve, a tisztviselőség maga iránti kötelességének tartotta, két alább rendelt egyén kivételével, magát az erzsébetvárosi választók közé beiratni, hol két derék jobboldali képviselőre fog szavazni. E g y d e á k p á r t i.

(A marosvásárhelyi nő-egyletnek) idei május hó 26-án tartott gyűlésében indítványba hozatott Maros-Vásárhelyt egy árvaleány-intézet fölállítására, melynek célja lenne: vallás és nemzetiségi különbség nélkül, a székelyföldi szegény, árva leány gyermekeknek gyakorlati irányu nevelése, a testi és szellemi képességek kellő kifejlesztése által az inség és vég nyomortóli megóvása. Ez üdvös indítvány köztetszettel lett elfogadva; a nő-egylet pénzalapjából 1000 forint államkötelezvényben lett fölajánlva, egyszersmind gr. Toldalaghy Viktorné elnökle alatt egy szűkebb körű bizottnány lett kiküldve: Bereczki Sándorné, Borosnyai Pálné, Domokos Antalné, Dózsa Dánielné, Filep Albertné, Knöpfler Vilmosné, Mikó Mihályné, Sándor Lászlóné urnők személyében, mely ideiglenes bizottnány föladata az alapszabályok megalapítása s a hatóságok, közegek és egyesek ügybuzgalma, s részvételének fölhívása ál-

tal, az üdvös cél elérésére szükséges pénzalap megszerzése iránt minden intézkedések megtétele. Ezen emberiségi eszme, melynek századok előtt kellett volna már érvényre jutni, valóban méltó minden nemes és emberbaráti szív részvételére, s mi bizunk az emberi nemesebb indulatokban, hogy a nő-egylet magasztos irányu kezdeményezése nem leend kiáltó szó a pusztában. Részünkről is melegen ajánljuk ezen üdvös intézet fölkarolását, s kijelentjük, hogy szerkesztőségünk is kész e célra kegyadományokat elfogadni.

(A honvédeknek) a honvédelmi miniszterium egy rendelete szerint a választási mozgalmak körül semmiféle beavatkozási hatósági megkeresésnek a rend megóvása tekintetéből eddigelé nem tartoztak engedni. Ezen rendelet oka többféle volt, az is, hogy a honvédek, kik odahaza állomásoznak, ne keveredjenek bajba a saját szülő népükkel a szabadságot társaikkal, továbbá az is, hogy elvben el volt döntve, miszerint a közös hadsereg fogja adni a választásokhoz a karhatalmat, és végre azon körölmény is, hogy a honvédségnél csak a keretek, 20—25 ember van a zászló alatt, mely erő elégtelen egy nagy néptömeget fékezni, esetleg szégyenletesen szétveretik. Minthogy azonban a mohácsi zavargások két ízben is bebizonyították, hogy ezen jóindulatu felfogás nem gyakorlati, a meny nyiben a honvédséget hamis színben tünteti föl és a kormányt kompromitálja, mikor verekedés közben a helyszínen levő karhatalom megtagadja a polgárok békéjének oltalmazását, sőt e miatt vérengzésnek lehet oka, ennek folytán legújabbán más intézkedés történt az t. i., hogy a zászlók alatt levő és a dandárisokaliban épen most tanuló honvédek ezeknél megtartásának, illetőleg az iskola végeztével s a választások befejezéseig a zászlóaljban tartassanak, s hatósági megkeresésre assisztenciát szolgáltatni ne vonakodjanak. —

Közgazdaság.

Világkiállítási ügy. A „P. N.” értesülése szerint, a kormány felszólította volna az összes megyéket 10—10 érdemes iparos kijelölésére, kiknek anyagi viszonyaik nem engedik a bécsi világkiállítást meglátogatniok, és kiket a kormány szabad menet és lakás kedvezményében részesítene. Egy egy iparágból azonban csak egy egyént szabad kijelölni. Ez iparosokra nézve az utazás időpontja, valamint Bécsben tartózkodás tartama annak idején a megyei hatóságokkal közöltetni fog. —

A magyar keleti vasut több bankkal tárgyalást folytat egy függő adósság felvétele iránt, melyből az építési deficitet fedezné. E tárgyalások — mint a „N. Fr. Presse” hallja — oly kedvező stadiumba jutottak, hogy a társaság elegendő eszközzel rendelkezhetik az egész keleti vasutnak már ez évben végrehajtandó kiépítésére. Egyidejűleg a keleti vasutnak, a román és török vaspályákkal leendő összeköttetése iránt folynak a tárgyalások, mely összeköttetésre a nevezett vasut kapná meg az engedélyt, oly formán azonban, hogy ezért semmi kártalanításra igényt nem tarthat.

(A vaskapu kérdése) el van döntve, és pedig reánk nézve kedvezőleg. — A munkálatokban a nagy költség miatt Szerbia és Románia nem kívánnak részt venni, s megelégednek azon a joggal, hogy hajóik a rendes vámszabályzatot fizetve a vésendő csatornán szabadon közlekedhessenek. Természetes, hogy nem vévén részt a kiadásokban, a jövedelemben sem osztoznak és a kezelésbe is be nem folynak. A munkálatokat vezeti az osztrák-magyar monarchia, a költséget pedig fedezik Ausztria, Magyarország és Törökország. A költség aránya a folyam hossza szerint osztatik szét, úgy, hogy Ausztria Passautól Dévényig, Magyarország innét Orsováig, Törökország Orsovától a tengerig a parti mértékek hosszának bányában fizetik az építési költségeket és huzzák a jövedelmet. A rendőrséget a csatorna

fölső az osztrák-magyar monarchia gyakorolja. Ezen szerződés legelőnyösebb oldala abban fekszik, hogy az intézkedések összege egy hármass consortium kezében van, a melyben a mi monarchiánk állandó többséggel rendelkezik.

Nyílt-tér. *)

Válasz Goga Illés másod tanfelügyelőnek.

A Nemere 47-ik száma nyíltéri rovatában megjelent Önnek egy alaptalan vádja Grof Nemes János Ur ellen melyben azt állítja, hogy a tisztelt Grof Ur egy koczikázás alkalmával öreg atyának azt mondta volna, hogy ha ön a küszöbön álló képviselő választást megelőzőleg mást mint Grof Nemes Nandort pártoland és ajál a választóknak, hivatalát koczikázathatya, és atyának nem ad többé legelőt haszonbérbe. — Alol irt ki azon koczikázason jelen voltam s természetesen öreg atya és Grof Nemes János Ur közti parbeszédnek fül-lanuja voltam kötelességemnek tartom az igazság érdekében kijelenteni, miszerint azon alkalommal az ön mindenesetre szép hivataláról, mire ugy latszik nagyon féltekeny és büszke leg távolabbrol se tétetett említés, — azt pedig hogy Grof Nemes János Ur saját birtokain a legeltetést kinek és mily feltételek mellett adja, meg határozni, — azt gondolom nem tartozik a tanfelügyelői szakmához.**) H e n t e r G á b o r, szolgabiro.

*) Ezen rovat alatt megjelenő cikkekért, csak a a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a szerkesztőség. —

**) Ezen cikket az írónak saját kívánalma szerint, szóról-szóra adtuk ki. Ortographiájáért azonban, még a sajtóhatósággal szemben sem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Becsi tőzsde és pénzek Brassóban jun. 19.

	Pénz.
Osztr. nemzeti adósság ezüstben	72 66
„ „ „ papírban	65 —
1860-ki sorsj. kölesön 100 ft.	104 74
Nemzeti bank részvény	854 —
Hitelintézeti „	345 10
London	111 65
Ezüst	109 35
Napoleon'or	8 92
cs. k. arany	5 36
Lira	10 22
Magyar földteherm.	80 —
Bánáti	82 =
Erdélyi	79 75
Porosz tallér	1 68
Ikosár	1 70
Rubel	1 69

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: **Orbán Ferencz.**

Hirdetmény.

74 **GROSS GYULA, órakészítő** 2—3
tisztellettjesen tudatja a t. közönséggel, hogy üzleti helyiségét a Klastrom utzában levő dohány raktárban 561 szám alatt rendezte be. Tudatja egyszersmind, hogy üzlete mindennemű órákkal dús választékban van ellátva
Javításokat — felelősség terhe alatt a legrövidebb időre vállal fel. — Mindennemű javítást, ugy szintén órák vásárlását a legjobb és legjutányosabb módon eszközölhetni üzletében. Ily előnyök mellett bátor vagyok üzletemet a t. közönség figyelmébe ajánlani.

Balla Károly

tisztellett jelenti a nagy érdemű városi és vidéki közönségnek, hogy eddigi üzleti helyiségéből átal költözött:

len-szer 26. számú házhoz.
70 5—10

Nagy Bazár

Brassóban, piacszer 326 szám.

Van szerencsém a helybeli és vidéki t. közönség figyelmébe ajánlani, legújabban érkezett bel- és külföldi következő árucikkeimet:

Mindennemű **pórezellán** szerviz — emailrozva vagy egyőbnemű diszítéssel; férfi és női **netzeszer**; **bőröndök**, **kéztáskák**; szivar szipkák; **üvegüeműek**: poharak, nagy választéku üvegek, aczél és üvegtükrök, lámpák, stb; fém-diszmi cikkek; továbbá dus választékban férfi és női **ingek**, gallérok, nyakkendők, franczia kéztyük; angol **esernyők**; **pálczák**; **chinai ezüst kanalak**, **kések**; **gyermekjáték** a legizletesebb és a legczélszerűbb választékban.

Minden árucikkemet a legjutányosabb árban és a t. közönség teljes megelégedésére kívánom adni.

Vidéki megrendeléseknek is pontosan fogok eleget tenni.

Tutsek Gábor.

Schwarze A. és Bartha

Brassóban a piacon 16 szám alatt

ismert szoliditással készít legújabb divatu és igen tartós

mindennemű férfi öltönyöket.

Egyszersmind ajánlja a t. cz. közönségnek nagyválasztéku **kabát**, **nadrág** és **mellény szöveteit** a legjutányosabb árakon. 65